

Förslag till rådets beslut om Europeiska atomenergigemenskapens fleråriga ramprogram 2002–2006 för verksamhet inom området forskning och utbildning med syfte att främja inrättandet av det europeiska området för forskningsverksamhet

(2001/C 180 E/12)

(Text av betydelse för EES)

KOM(2001) 94 slutlig — 2001/0054(CNS)

(Framlagt av kommissionen den 26 februari 2001)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska atomenergigemenskapen, särskilt artikel 7 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

av följande skäl:

- (1) Enligt artikel 7 i fördraget skall ett flerårigt ramprogram fastställas för samtliga forskningsåtgärder, däribland åtgärder för demonstration och utbildning inom området för kärnenergi, och genomförs med hjälp av program för forskning och utbildning.
- (2) Under loppet av år 2000 har kommissionen lagt fram två meddelanden om utsikterna och målen för skapandet av ett europeiskt område för forskningsverksamhet ⁽¹⁾ respektive om genomförandet av det europeiska området för forskningsverksamhet och riktlinjerna för unionens åtgärder inom forskning för perioden 2002–2006 ⁽²⁾. Ett annat meddelande från kommissionen, som lades fram under år 2000, berör "Innovation i en kunskapsstyrd ekonomi" ⁽³⁾.
- (3) Vid Europeiska rådets möten i Lissabon i mars 2000 respektive i Santa Maria de Feira i juni 2000 sammanställdes en rad slutsatser som syftar till ett snabbt upprättande av ett europeiskt område för forskningsverksamhet och innovation, i syfte att främja sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten.
- (4) Europaparlamentet ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾, rådet ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾, Ekonomiska och sociala kommittén ⁽⁸⁾ och Regionkommittén ⁽⁹⁾ har också

yttrat sig positivt om skapandet av det europeiska området för forskningsverksamhet.

- (5) Den 19 oktober 2000 ⁽¹⁰⁾ lade kommissionen fram slutsatserna från den externa bedömningen av genomförandet och resultaten av gemenskapens verksamhet under de fem år som föregick denna bedömning, åtföljda av egna anmärkningar.
- (6) Det är således nödvändigt att fastställa ett nytt ramprogram för perioden 2002–2006 med syfte att främja inrättandet av det europeiska området för forskningsverksamhet.
- (7) Ramprogrammet för 2002–2006 innehåller vetenskapliga och tekniska mål och prioriteringar samt allmänna riktlinjer för de planerade åtgärderna och skall genomföras i enlighet med målen för skyddet av gemenskapens ekonomiska intressen.
- (8) En finansiell referens, i den betydelse som avses i punkt 34 i det interinstitutionella avtalet mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen om budgetdisciplin och förbättring av budgetförandet ⁽¹¹⁾, införs i detta beslut och gäller under hela ramprogrammet utan att detta påverkar budgetmyndighetens befogenheter enligt fördraget.
- (9) Gemensamma forskningscentret bör bidra till genomförandet av ramprogrammet, bland annat inom de områden där centret förfogar över objektiv och opartisk sakkunskap och där det kan medverka i genomförandet av gemenskapens övriga politik.
- (10) All forskningsverksamhet som genomförs under ramprogrammet bör vara förenlig med de grundläggande etiska principerna, bland annat de som fastställs i stadgan om grundläggande rättigheter i Europeiska unionen.

⁽¹⁾ KOM(2000) 6 slutlig, 18.1.2000.

⁽²⁾ KOM(2000) 612 slutlig, 4.10.2000.

⁽³⁾ KOM(2000) 567 slutlig, 20.9.2000.

⁽⁴⁾ Resolution av den 18 maj 2000, PE 290.465, s. 48.

⁽⁵⁾ Resolution av den 15 februari 2001.

⁽⁶⁾ Resolution av den 15 juni 2000, EGT C 205, 19.7.2000, s. 1.

⁽⁷⁾ Resolution av den 16 november 2000, EGT C 374, 28.12.2000, s. 1.

⁽⁸⁾ Yttrande av den 24 maj 2000, EGT L 204, 18.7.2000, s. 70.

⁽⁹⁾ Yttrande av 12 april 2000, EGT C 226, 8.8.2000, s. 18.

⁽¹⁰⁾ KOM(2000) 659 slutlig, 19.10.2000.

⁽¹¹⁾ EGT C 172, 18.6.1996, s. 4.

- (11) I enlighet med kommissionens meddelande "Kvinnor och vetenskap" ⁽¹⁾ och de resolutioner som antagits av rådet ⁽²⁾ och Europaparlamentet ⁽³⁾ i denna fråga kommer en handlingsplan att läggas fram i syfte att förstärka kvinnornas roll och position i gemenskapens forskning och vetenskap.
- (12) Det är lämpligt att kommissionen regelbundet rapporterar om genomförandet av ramprogrammet 2002–2006, och att den när tiden är mogen och innan nästa ramprogram läggs fram låter genomföra en oberoende utvärdering av verksamhetens genomförande.
- (13) Kommissionen har rådfrågat den vetenskapliga och tekniska kommittén, som också har yttrat sig.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Ett flerårigt ramprogram för gemenskapens verksamhet inom området forskning och utbildning avseende kärnenergi (nedan kallat ramprogrammet 2002–2006) antas för perioden 2002–2006.
2. Ramprogrammet 2002–2006 omfattar samtlig verksamhet inom områdena forskning, teknisk utveckling, internationellt samarbete, spridning och utnyttjande av forskningsresultat samt utbildning på följande områden:
 - behandling och lagring av avfall
 - kontrollerad termonukleär fusion
 - annan verksamhet under Euratom
 - gemensamma forskningscentrets (GFC) verksamhet under Euratom.
3. I bilagan anges de vetenskapliga och tekniska målen och de prioriteringar som fastställts för dessa, samt huvudlinjerna för de planerade åtgärderna.

Artikel 2

1. Storleken på den finansiella referensen för genomförandet av ramprogrammet under perioden 2002–2006 uppgår till 1 230 miljoner euro, varav 150 miljoner euro för behandling och lagring av avfall, 700 miljoner euro för kontrollerad termonukleär fusion, 50 miljoner euro för övrig verksamhet un-

der Euratom och 330 miljoner euro för Gemensamma forskningscentrets verksamhet under Euratom.

2. Reglerna för gemenskapens finansiella deltagande omfattas av den budgetförordning som är tillämplig på Europeiska gemenskapernas allmänna budget, och kompletteras i förekommande fall av det eller de program för forskning och utbildning som rådet fastslår i samband med att detta beslut genomförs.

Artikel 3

All forskningsverksamhet som genomförs under ramprogrammet 2002–2006 skall vara förenlig med grundläggande etiska principer.

Artikel 4

I enlighet med artikel 7 i fördraget skall kommissionen varje år offentliggöra en rapport om genomförandet av ramprogrammet 2002–2006 och om hur långt man kommit i fråga om dess mål och prioriteringar.

Artikel 5

Innan kommissionen lägger fram sitt förslag till nästa ramprogram skall den låta oberoende framstående sakkunniga genomföra en utvärdering av genomförandet av gemenskapens verksamhet under de fem år som föregår utvärderingen. Kommissionen skall delge Europaparlamentet, rådet samt Ekonomiska och sociala kommittén resultaten av denna utvärdering, åtföljda av egna anmärkningar.

Artikel 6

Ramprogrammet 2002–2006 är öppet för deltagande för

- EES-länderna i enlighet med de villkor som fastställs i EES-avtalen,
- kandidatländerna i länderna i Central- och Östeuropa i enlighet med de villkor som fastställs i Europaavtalen, protokollen till dessa och de respektive associationsrådets beslut,
- Cypern, Malta och Turkiet på grundval av bilaterala avtal som skall slutas med dessa länder,
- Schweiz och Israel på grundval av bilaterala avtal som skall slutas med dessa länder

⁽¹⁾ KOM(1999) 76.

⁽²⁾ Resolution av 20 maj 1999, EGT C 201, 16.7.1999.

⁽³⁾ Resolution av 3 februari 2000, PE 284.656.

BILAGA

VETENSKAPLIGA OCH TEKNISKA MÅL

1. PRIORITERADE TEMATISKA FORSKNINGSSOMRÅDEN

1.1 **Behandling och lagring av avfall**

Kärnenergin står idag för 35 % av elproduktionen i EU och har en roll i debatten när det gäller kampen mot klimatförändringen och de ansträngningar som görs för att minska energiberoendet i gemenskapen. De kärnkraftverk som nu används kommer att vara i drift under minst 20 år till.

I ett längre tidsperspektiv kommer ny säker kärnenergiteknik att kunna utvecklas för att täcka de energibehov som kommer att finnas i gemenskapen under de kommande decennierna. Detta skall ske på ett sätt som beaktar kraven på en hållbar utveckling.

Kärnenergin står idag inför problemet med avfallet, i synnerhet genomförandet av tekniska lösningar på industriell nivå för långsiktig avfallshantering.

De offentliga och privata forskningsinsatser som gjorts i gemenskapen på området teknik för behandling och lagring av kärnavfall är omfattande. Genom de samordningseffekter som uppstår genom EU:s åtgärder på området blir det möjligt att samla de organ och industrin som arbetar med avfallshantering och förvissa sig om att dessa har samstämmiga riktlinjer.

EU:s åtgärder berör dels det mer kortsiktiga problemet med avfallslagring, dels frågan om att minska effekterna på längre sikt. Mot bakgrund av detta omfattar åtgärderna följande:

- Forskning om processerna vid lagring i djupa geologiska skikt och upprättande av nätverk med verksamheter som bedrivs på olika platser i de tre viktigaste typerna av geologiska formationer som förutses bli använda.
- Forskning som syftar till att minska effekterna av avfallet, i synnerhet med hjälp av utveckling av nya mindre avfallsproducerande reaktortyper och tekniker för att minska riskerna som är förknippade med avfallet genom teknik för separation och transmutation.

1.2 **Kontrollerad termonukleär fusion**

Kontrollerad termonukleär fusion är ett av alternativen på lång sikt för en energiförsörjning i enlighet med villkoren för en hållbar utveckling, särskilt för en centraliserad grundförsörjning av elektricitet.

Eftersom utvecklingsarbetet som krävs för att man skall kunna använda fusion för energiproduktion är förknippat med så komplicerade grundläggande sakkunskaper i fysik och med tekniska problem som måste lösas, måste detta arbete ske i form av en process med flera etapper. Varje etapp kan ta flera tiotals år och måste avslutas innan nästa kan påbörjas.

De insatser som gjorts inom ramen för EU:s program för samordnad europeisk forskning om kontrollerad termonukleär fusion har givit gemenskapen en ledande ställning i världen på området för forskning om fusion genom magnetisk inneslutning.

De framsteg som gjorts inom forskningen och de resultat som uppnåtts, bl.a. med avseende på den europeiska tokamaken JET, gör det nu möjligt att planera för övergången till "Next Step", nämligen att uppföra en anläggning för fusionsreaktioner under förhållanden som är jämförbara med de som råder i en reaktor för energiproduktion.

Genom att förberedelserna av ett utförligt projekt avseende "Next Step" inom ramen för det internationella samarbetsprojektet ITER fullbordas blir det möjligt att fatta beslut om att lansera projektet och bygga anläggningen.

Syftet med denna är att visa att energiproduktion genom fusion är vetenskapligt och tekniskt möjligt. Förutsättningarna för genomförandet av projektet beror på resultatet av de förhandlingar som just nu pågår inom ramen för det internationella samarbetet och hur dessa förhandlingar utvecklas framöver, i synnerhet med avseende på besluten om gemenskapens bidrag till ITER och var anläggningen skall byggas. Lämpliga regler måste införas.

För att EU skall kunna delta i ITER måste ett kompletterande program inrättas med följande innehåll:

- Användande av JET-anläggningen på ett sätt som gör det möjligt att dra nytta av de förbättringar som för närvarande görs av anläggningen och ger möjlighet att delta i den forskningsverksamhet som krävs för att kunna avveckla JET när den är uttjänad.
- Fortsatt forskning om fusionsfysik och fusionsteknik, med bl.a. studier och utvärdering av alternativa metoder för magnetisk inneslutning och där man bl.a. fortsätter att bygga stellaratorn Wendelstein 7-X och utnyttja befintliga anläggningar under Euratomsammanslutningen. Denna vidare forskning omfattar även samordning av verksamheten på området för teknisk forskning, i synnerhet med avseende på material för fusion.

Genomförandet av "Next Step" kräver avsevärda mänskliga och ekonomiska resurser. Det arbete som de europeiska parterna under Euratom för närvarande bedriver på fusionsområdet måste därför justeras när beslutet om byggandet av ITER väl är taget.

2. ANNAN VERKSAMHET PÅ OMRÅDET FÖR KÄRNSÄKERHET

Följande verksamhet på grundval av ansökningsomgångar och för att främja EU:s verksamhet på områdena hälsa, energi och miljö:

- Forskning på området för strålskydd, särskilt med avseende på riskbedömning i samband med låga doser.
- Studier av innovativa idéer till nya säkrare metoder för kärnenergianvändning.
- Utbildning på områdena kärnsäkerhet och strålskydd.

3. GEMENSAMMA FORSKNINGSCENTRETS VERKSAMHET

GFC skall, i enlighet med uppgiften att vetenskapligt och tekniskt understödja EU:s verksamhet, inrikta verksamheten på följande områden:

3.1 Kärnsäkerhet

Behandling och lagring av avfall, i synnerhet teknik för separering och transmutation av aktinider med lång halveringstid; strålskydd; säkerheten i reaktorer i drift (med prioritet för reaktorer i kandidatländerna) samt i nya generationens reaktorer; kontroll av spridningen av kärnmaterial och kontroll av klyvbara material; övervakning av avvecklingen av uttjänta kärntekniska anläggningar.

3.2 Mätning och referensmaterial

Mätteknik för radionukleider, särskilt sådana med låg aktivitet, och provningsjämförelser inom nätverk av viktiga forskningscentra; forskning om hur neutroner och material växelverkar för att få fram underlag för studier om transmutation av avfall och utveckling av nya system.
